СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 247. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 23. жовтня, 1928. VOL. XXXVI. No. 247. Jersey City, N. J., Tuesday, October 23, 1928. THREE CENTS.

СХИЛЯЮТЬ ГОЛОВИ ПЕРЕД ЕДИСОНОМ

ПРЕЗИДЕНТ КУЛИДЖ ПОЗДОРОВЛЯЄ ВЕЛИКОГО ВИНАХІДНИКА ПО РАДІЮ, НАЗИВАЮЧИ ЙОГО ДОБРОДІЄМ ЛЮДСЬКОСТИ. МЕЛОН ПЕРЕДАЄ ЙОМУ ЗОЛОТУ МЕДАЛЮ, УХВАЛЕНУ КОНҐРЕСОМ. АНГЛІЯ ЗВЕРТАЄ ЕДИСОНОВИ В ПРЕЗЕНТІ ПЕРШИЙ ФОНОГРАФ.

ВЕСТ ОРЕНДЖ, Ню Джерзі, 21. жовтня. — В суботу вечером принимав Томас Альва Едисон в своїй робітні велику депутацію, яка складалася з представників вашинґтонського уряду, науки, промислу і дипльоматії.

Присутні вислухали промови президента Кулиджа, яку він виголосив у Вашинґтоні по радіо, а в якій підносив заслуги чародія-Едисона. Президент зазначив, що Едисон належить до цілого світа і цілої людськости, але Америка горда, що дала можність розвинутися такому таланови. По скінченню промови президента секретар торговлі Мелон вручив Едисонови золоту медалю, ухвалену Конґресом, а заразом виголосив промову, в якій підніс заслуги Едисона як винахідника електричної лямпи і десятка инших великих винаходів. Представник вашинґтонського британського посольства вручив Едисонови в дарунку з рамени британського уряду перший фоноґраф, сконструований Едисоном тому 39 літ. Едисон був надзвичайно врадуваний тим дарунком.

$200,000 НА ШУКАННЯ ЗА ҐРЕФТЯРАМИ.

СТІЛЬКИ ВИДАЛА ДІЛЬНИЦЯ КВІНС, ЗАКИ ЗАСУДЖЕНО КОННОЛІ І СІЛІ.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — Вправді засуджено бувшого президента Коннолі на однорічну тюрму, але Коннолі мабуть тим не дуже гризеться, бо заробив на ошуствах грубі міліони, а дотого його вже випущено з тюрми і він далі апелює та вірить, що буде звільнений. Чи вищий суд затвердить вирок першого і чи Коннолі таки піде до тюрми, на разі не знати. Зате знати те, що місто витратило $200,000, заки викрило ґрефтярські скандали. 70 осіб працювало через 10 місяців, щоби зібрати потрібні до обжалования ґрефтярів матеріяли. 6 молодих адвокатів допомагало головному адвокатови міста, Ебори Буккерови.

ВЗИВАЄ ПОМОЧІ АМЕРИКАНСЬКИХ МАРИНАРІВ.

НЕ ХОЧЕ, ЩОБИ В ПОРТО РІКО ПОВТОРИЛИСЯ ПРИ ВИБОРАХ ДАВНІ ОШУСТВА.

САН ХУАН, Порто Ріко, 21. жовтня. — Герри Ф. Бесоса обговорює в ґазеті Ель Тіємпо надходячі вибори в Порто Ріко і взиває президента Кулиджа до висилки американської маринарки, щоби нові вибори не були такі ошуканчі та хабарницькі як ті, що відбулися в 1924 році.

СМИТ ВІДПОЧИВАЄ.

ПЕВНИЙ, ЩО ПОЛУДНЕВІ І СЕРЕДУЩІ СТЕЙТИ БУДУТЬ ЗА НИМ.

ОЛБАНІ, 21. жовтня. — Ґовернор Смит повернув зі своєї подорожі по середущих і полудневих стейтах в добрім гуморі і з тим переконанням, що ті стейти підуть за ним. На стації в Олбані бачили ґовернора усміхненого з когутом в руках, яким його обдарили на вестах — на щастє.

Смит заявив репортерам, що йому тяжко дискутувати з Ґувером і републиканами взагалі, бо вони не виставляють подрібної програми, а тільки ограничуються до загальників.

ҐУВЕР У НЮ ЙОРКУ.

ОСТАННЯ СПРОБА ЗДОБУТИ НЮ ЙОРК. БУДЕ ГОВОРИТИ ПЕРЕД 20-ТИСЯЧНОЮ ПУБЛИКОЮ.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — Около 3,000 людей витало Герберта Ґувера, коли він вийшов з пенсильванійської стації, щоби відїхати до готелю. Стільки само витало його по вулицях, якими він переїзджав до готелю Валдорф.

В готелю відбув Ґувер конференцію з републиканськими лідерами. В понеділок вечером виголосить він промову, яка має здобути Ню Йорк і східні стейти.

250,000 ЛЮДЕЙ ОГЛЯДАЄ ЦЕПЕЛІН.

АВТОМОБІЛІ ЗАТАРАСУВАЛИ ЦІЛУ ДОРОГУ. ТИСЯЧІ НЕ МОГЛИ ПРОТИСНУТИСЬ І ОГЛЯНУТИ ҐРАФА ЦЕПЕЛІНА.

ЛЕЙКГУРСТ, 21. жовтня. — Капітан Джан Ґроф, комендант сторожі, що стереже Ґрафа Цепеліна, подав, що за неділю оглянуло цей воздухоплав около 250,000 людей. Мимо цего багато тисяч цікавих, що приїхали з далеких сторін, не могли доїхати до цілu, бо всі дороги були затарасовані автомобілями. Була така тіснота, що треба було ждати цілими годинами, заки можна було рушитися з місця. Яких 40,000 автомобілів приїхало на той день до Лейкгурст. При тім натовпі був один нещасливий випадок. На 69-літного Генри Ґімбля наїхав ззаду автомобіль і забив його на місці.

ТОМАС ПРО РЕЛІҐІЙНУ І РАСОВУ НЕНАВИСТЬ.

КАЖЕ, ЩО ОБІ ПАРТІЇ НЕТОЛЕРАНТНІ.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — Соціялістичний кандидат на президента Нормен Томас говорив тут на соціялістичних зборах і заявив, що в боротьбі між републиканами й демократами заважує головно біґотерія і расова ненависть. Якби обі партії були справедливі, то нinfórmаціґри не булиби фактично позбавлені прав. Ріжниця між обома партіями та, що коли Смит буде президентом, то в Білім Домі будуть сидіти Лицарі Колюмба, а як вийде Ґувер — то „Закаптурений орден" (Ку-Клукс-Клен).

ЧИ ЦЕ МАТІР?

В родині робітника Гельбінґа під Віднем панувала вічна сварня між чоловіком та жінкою. Та сварня надоїла врешті так Гельбінґовій, що вона підчас неприсутности мужа задушила троє своїх дітей, а опісля сама повісилася. Муж застав, вернувши до хати, чотири зимні трупи.

ЗАЛІЗНИЦІ І БУВОЛИ.

Недалеко Баку над Каспійським морем паслось у степу, через який тягнулася трека, стадо буйволів. Поспішний поїзд, який надіхав туди, не міг уже здержати бігу, впав на стовповище худоби на треці і вискочив з шин. Трох подорожних вбилося, кільканацять одержало рани.

ЯК ЗА ТАТАРІВ.

В селі Пудоль, біля Варшави, жила дівчина Ядвіґа Щурковська, в якій підкохувався парубок Дороска. Тому, що дівчина про нього й чути не хотіла, постановив той пірвати її. Заїхав вечером під хату дівчини конем, а коли та вийшла, перекинув її на коня і в ноги. Дівчина одначе почала кричати і шарпатися. Сполоханий кінь пігнав у ліс, а дівчина підчас цього вдарила нагло так сильно головою о пень дерева, що забилася. Дороска, побачивши трупа, налякався, викопав яму в лісі і закопав там дівчину. Та поліція дізналася про те і геройського парубка замкнула до кріміналу.

ВТОПИЛАСЯ В КАЛЬВАРІЇ.

Підчас останного відпусту у Кальварії Зебржидовській, коло Кракова, стався такий випадок. Якась селянка зпід Кельц хотіла собі набрати „чудотворної води" з керниці. Привязала отже пляшку на довгий шнурок і спустила її вниз. Та притім перехилилася занадто через цимбрину і впала до керниці. З води видобуто тільки трупа

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ.

Трох бандитів напало на хату Анелі Крумгольц в Руднику над Сяном і під загрозою побоїв змусили її видати їм 110 долярів і 250 зол. Двох з них вже прилапано (Фелікс Бистшимский і Маріян Загая) а третий утік.

На гаєвого Боднарчука з Камінки Струмілової напав якийсь Станислав Келянський і пострілив його в руку. Розбишаку прилапано.

На полю коло Мушкатівки, пов. Борщів, найдено трупа вдовиці Параньки Зазуляк. На тілі в неї були сліди пострілів. Мабуть застрілено її з пімсти.

ДІМ НА 68 ПОВЕРХІВ.

Відомий автомобілевий фабрикант Крайслер розпічне небавом будову дому в Ню Йорку на 68 поверхів. Це буде найвища в Ню Йорку будівля, що досягне височини 808 стіп. Дотепер найвищий будинок Вулворт високий на 792 стопи.

БУДУТЬ ПЕРЕВОЗИТИ ПОЧТУ ПОВІТРОПЛАВАМИ.

Арґентинський уряд заключив умову з компанією повітроплавної комунікації про перевозку на цепелінах почти між Еспанією та Арґентиною. Перевозка почти пічнеться за шість місяців. Кожного місяця мають перевозити почту два рази.

ВОГНЕВА СТОРОЖА І ЛАСТІВКА.

Як люблять у культурних краях та як шанують звірят, про те свідчить такий випадок: У Стокгольмі, столиці Швеції, побачила якась бабуся, що ластівка, яка несла прядиво на будову гнізда, зазамоталася в нім і повисла на телеґрафічних стовпах. Старенька візвала пожарну сторожу. Ця швидко приїхала, розставила драбини, здіймила бідну пташину, що довго ще потім літала, ціркаючи над головами своїх спасителів. Цікаво, як у нас поступилиб у подібному випадку?

РАМПА ВПАЛА НА ГОЛОВУ.

Між Підбірцями і Львовом переїздила через залізничий тор фіра, на якій їхало шість осіб. Будник, який заспав, і нагло збудився на гуркіт поїзду, спустив так швидко і негайно рампу, що та впала на голову одного з їдучих, Гринька Брезди, студента теольоґії, і трохи його не вбила. Покаліченого, з розбитою головою студента завезено до шпиталю.

НА ЦВЯХ.

Страшний випадок лучився в Мельниці, пов. Борщів. Дволітний братанок Михайла Григорщука мандрував по подвірю, як то звичайно мала дитина. В часі тої мандрівки зайшов над діл, у якому давніще було вапно і який не був закритий. Поховзнувшись, малий Осипко впав у яму, застромився на вистаючий величезний цвях і згинув.

СМЕРТЬ У КАЛУЖІ.

В селі Коцюбинчиках, пов. Тернопіль, є на майдані баюра, щось ніби озерце, де жінки перуть білля. Кілька днів тому 5-літна дочка Морожа, позіставлена без опіки, завандрувала аж до тої калабані, причім пошпорталась і впала в воду. З баюри витягнено тільки трупа.

ГАРНИЙ ДАРУНОК.

Андрій Бук, що служив при війську, післав своїм родичам в дарунку три ручні ґнанати та листа, у якому написав, що тими ґранатами можна добре вбити рибу на озері. Старий батько захотів зараз це випробувати, але обходився так нещасливо з ґранатом, що той вибух і покалічив і його і жінку. Обоїх відвезено до шпиталю, де Букова швидко вмерла.

ЗАБИВ РОДИЧІВ.

В Монастирках, пов. Радехів, жили старенькі господарі Разики, а при них проживав їх жонатий 33-літний син Іван. Якось зпочатку в хаті всі годилися, але з часом Іван почав від родичів домагатися відділу маєтку, як повнолітному. Родичі не хотіли цього зробити, бо знали, що таке хліб з ласки. Тимчасом жінка Івана підюджувала мужа, а той почав знущатися над родичами і заставляв їх до тяжкої роботи. Та на тому не кінець. Онодї Іван упав нагло до хати і почав криком домагатися віддати йому господарку. Коли батько відмовив цьому, син вхопив сокиру й одним ударом обуха роздупав голову сивому батькови, а другим убив маму, що кинулася до нього. Після цього Іван утік з хати. Поліція досі його не найшла.

ЖЕБРИ НА ЗМІНУ.

Японія має у себе богато цікавого. Недавно відбувся там конґрес дідів, на якому ухвалено таке: З огляду на те, що жебраків дуже богато — вони будуть жебрати по вулицях по три години деннс на зміну. Як бачимо, і тут — поділ праці!

РОБІТНИКИ НЕ ХОЧУТЬ ПОЗИЧАТИ ГРОШІ ДЕРЖАВІ.

Большевики оголосили нову індустріяльну позичку. Щоби її зібрати, вони примусово стягають з платні робітникам „позички". Це викликає велике обурення серед робітництва а особливо серед жінок, що домагаються виплати всього заробітку.

ВИДОБУЛИ З МОРЯ НІМЕЦЬКИЙ КРУЖЛЯК.

Підчас світової війни Німці затопили свої військові судна, щоби не здавати їх антанті. Тепер із дна моря Англійці вже добули німецький кружляк „Мольтке". Щоби цей корабель підняти на поверхню води, довелося його перекинути горі дном. Кружляк вже більше не придатний до вжитку й буде проданий на злом.

50-ТА РІЧНИЦЯ ВИНАХОДУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЛЯМПИ.

20. жовтня 1928 року минуло 50 літ з того дня, як великий учений Едісон перший раз засвітив у себе в ляборатої електричну лямпку. Цей винахід Едісона загал зустрів був з недовірям і мало хто пророкував йому будучину. Але ще пройшло й 50 років, як увесь світ покрився міліярдами ріжнородних лямпок, які в життю людини відограють таку велику ролю.

ЗУДЕРМАН ТЯЖКО ХОРИЙ.

Великий німецький драматурґ Зудерман тяжко захорів. Зважаючи на його 71-літний вік, бояться за його життя. Захорів він два тижні тому й хоч увесь час залишається притомним, то лікарі не думають, що він видужає, бо вже має спаралізовану ліву сторону тіла.

Кращі його драматичні твори перекладені на українську мову та часто виставлялися на українській сцені

РАДІО-СТАЦІЯ, ЯКУ БУДЕ ЧУТИ НА ВСІЙ ЗЕМСЬКІЙ КУЛІ.

В Німеччині тепер будується нова радіостація, що буде посилати свої передачі короткими радіо-хвилями. Сподіваються, що вже в лютім наступного року ця стація почне працювати. Тоді кожен, хто матиме радіо-апарат для приняття радіо-передач коротких хвилі, може чути цю німецьку стацію, хоч якби далеко він знаходився від неї.

ВИЛІЧИВ 4 ПРОКАЖЕНИХ.

Професор дорпатського університету, в Естонії, Пальдро успішно вилічив від страшної хороби прокази чотирох хворих. Лічив він їх спеціяльним препаратом, складеним з вуглявої кислоти та золота.

ПРИ ЗУДАРЕННЮ ПАРОПЛАВІВ ЗАГИНУЛО 70 ДУШ.

Біля міста Таку в Китаю зударилися два китайські пароплави. При тій катастрофі загинуло 60 пасажирів та 10 моряків.

НА УКРАЇНІ СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ

УЗБРОЄНІ СЕЛЯНИ ЗАХОПИЛИ МІСЬКІ ІНСТИТУЦІЇ В ДВОХ МІСТАХ. СПРОБИ ВІЙСЬК ЗДАВИТИ ПОВСТАННЯ НЕ ПОВЕЛИСЯ. ТЕПЕР В ТІ РАЙОНИ СТЯГАЮТЬ БІЛЬШУ СИЛУ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

ЧИСІНАВ, Бесарабія, 21. жовтня. — Через бесарабсько-український кордон надійшли відомости про нове селянське заворушення на Україні. Переказують, що узброєні селяне захопили в двох містах міські інституції.

Місцеві військові сили не могли справитися з повстанцями й після кривавої сутички змушені були відійти. Підчас бою червоних військ з селянами зістали сотки ранених та вбитих.

Большевицька влада, щоби здавити повстання, стягає проти повстанців великі військові сили.

Покищо нема підтвердження цим відомостям з инших жерел, тому треба ставитися до них із застереженням.

ВЕЛИКА БУРЯ В АНГЛІЇ.

БАГАТО КОРАБЛІВ РОЗБИТО. ПОВІНЬ ЗАХОПИЛА БІЛЬШУ ЧАСТИНУ ШКОЦІЇ. ВЕЛИКІ МОРСЬКІ КОРАБЛІ НЕ МОГЛИ СВОЄЧАСНО ВИЙТИ В МОРЕ.

ЛОНДОН, 21. жовтня. — Всі острови Англії навістила небувала буря, що спричинила населенню несчислимі шкоди. Буря знищила багато фарм, а великі потоки води змили багато селянського майна.

Много дрібних суден розбито та викинуто на прибережні каміння на протязі дня й ночі, коли лютувала буря. Великі океанські кораблі не могли вийти в море, поки вітер трохи не заспокоївся.

ДОГОВІР ФРАНЦІЇ З АМЕРИКОЮ БУДЕ РАТИФІКОВАНИЙ.

ДОГОВІР В СПРАВІ ВОЄННИХ БОРГІВ, ЗАКЛЮЧЕНИЙ НЕДАВНО МІЖ ФРАНЦІЄЮ И АМЕРИКОЮ, БУДЕ РАТИФІКОВАНИЙ ФРАНЦУСЬКИМ ПАРЛЯМЕНТОМ.

ПАРИЖ, 21. жовтня. — В недалекому часі премієр Поанкаре внесе до палати послів на затвердження договір Франції з Америкою в справі сплати французьких боргів Америці. Ратифікація цього договору конче потрібна як найскорше, бо лише після неї Америка згодиться на зміну пляну Доса, про що саме тепер ідуть переговори між Лондоном, Парижем та Берліном.

Ратифікація цього договору звільнить Францію від необхідности платити Америці слідуючого серпня відразу 400,000,000 долярів, бо тоді цю суму розложиться на кілька років.

ПЕРЕВИБОРИ РАД В РОСІЇ.

ВСЯ СОВІТСЬКА РОСІЯ ГОРЯЧКОВО ГОТУЄТЬСЯ ДО НОВИХ ВИБОРІВ РІЖНИХ РАД.

МОСКВА, 21. жовтня. — Большевики готуються до нових виборів усіх членів совітів, починаючи від сільських та фабричних і кінчаючи всеросійським совітом.

В минулому році, коли в самій большевицькій партії точилася завзята боротьба з опозицією, большевики побоялися переводити вибори й відрочили їх на рік. В передвиборчій аґітації большевики говорять, що вони будуть робити всі заходи, щоби скорше скомунізувати селянські господарства та здавити й обезсилити заможне селянство. Для цього вони мають обкладати заможне селянство ще вищими податками, щоби воно не могло економічно підноситись, а бідних селян будуть єднати в комуни.

ХОРВАТИ ПРОТИ СЕРБІВ.

ХОРВАТСЬКІ ПРОВІДНИКИ ЗАКЛИКАЮТЬ ЇХ ДО ДАЛЬШОЇ БОРОТЬБИ ПРОТИ СЕРБСЬКОГО ПАНУВАННЯ.

ЗАГРЕБ, 21. жовтня. — Провідники селянсько-демократичної коаліції в Хорватії виголосили в місті Сісек промови перед 50,000 зборами селян та робітників. У своїх промовах вони закликали Хорватів провадити дальшу боротьбу проти сербської геґемонії в Юґославії.

Притім вони заявили, що хорватські посли не поїдуть на засідання парляменту в Білґороді, поки не будуть переведені нові вибори. Таксамо селянсько-демократична партія буде продовжувати боротьбу, яку розпочав Стефан Радіч, за створення балкансько-селянської федерації, в яку ввійшлиб і Болгари.

МАДЯРСЬКІ СТУДЕНТИ ПРОТИ ЖИДІВ.

АРЕШТОВАНО 50 РОБІТНИКІВ, ЩО БОРОНИЛИ СОЦІЯЛІСТИЧНУ ҐАЗЕТУ ПРОТИ НАПАДУ СТУДЕНТІВ.

БУДАПЕШТ, 21. жовтня. — Три дні тревали напади мадярських студентів на своїх товаришів Жидів. Нарешті поліція привернула спокій навколо університету.

Тоді банда студентів напала на дім соціялістичної ґазети „Непшава", якого боронили робітники. Поліція припинила бійку, арештуючи притім 50 робітників.

Пізніше студенти розгромили ґазету Аз Ешт. Арештованих студентів суд випустив на волю, не покаравши їх, а на робітників наложив грошеву кару та післав кожного на 8 днів до вязниці. Такий односторонній засуд викликав серед всього робітництва незадоволення, що загрожує дальшими заворушеннями.

ІТАЛІЯ ПРОТИ АБІСИНІЇ.

ЖЕНЕВА, 21. жовтня. — В політичних колах Ліґи Націй говорять про непорозуміння між Італією та Абісинією. Твердять, що з того часу, як став абісинським королем енерґічний і розумний Рас Тафарі, Італія не зможе, так як було дотепер, переводити в Абісинії своїх імперіялістичних плянів.

Таксамо й Англії не подобається, що Рас Тафарі освічений та енерґічний оборонець інтересів своєї держави. Англія, також має свої „інтереси" в Судані, до яких не може спокійно ставитися Абісинія.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СМЕРТЬ ПРЕДСТАВНИЦІ ПОМИРАЮЧОЇ ІНСТИТУЦІЇ.

У данській столиці Копенгазі відбулися сими днями похорони старої російської цариці Марії Фьодоровни.

Зійшла з нею до гробу одна з найбільше трагічних постатий теперішнього світа. Немовби доля хотіла показати, що дорога до гробу вистелена терням не тільки серед підданих.

Уродилася вона з данського князівского дому та називалася Дагмара. Доля, а не її воля, заручила її з російським царевичом Миколою. Мала вона стати жінкою царя, але сього не діждалася, бо та сама доля, що її заручила з царевичом, забрала їй нареченого, котрий помер на недугу легенів на кілька тижнів перед її шлюбом. Згідно з волею помираючого вона знова не вийшла заміж за свого вибранця, але вийшла заміж за брата покійного, котрий тепер дістав права до російського престола. Було се в році 1866.

Пятнайцять літ опісля її тестя, царя Олександра Другого, розірвала бомба, підкинена нігілістами. Тепер її муж став царем як Олександер Третий. Можна представити собі, чи приємно було їй по довгім вижиданню переступати до престола почерез труп тестя. Новий цар, її муж, помер, як йому було всего 49 літ. На престол вступив її син Микола, званий Другим. Молодий, нерішучий, без волі, загально прізваний „поручник". Слабий цар проявляв деколи якісь проблески доброї волі, але звичайно давався водити за ніс придворній камарилі. Ся його водила на японську війну. Ся приготовляла велику европейську війну за занятте Дарданелів, Галичини, за скріпленне впливів на Балкані. Кажуть, що цар пробував здержати мобілізацію в 1914. році, котра мусіла допровадити до европейської різні, але його дворяки не послухали його та повели мобілізацію далі, чим справді викликали не тільки европейську, але й світову війну. Слабий цар дозволив оскандалити свою державу, свій двір і родину. Прийшла революція, змела й царя й його двір. Цар став спершу бувшим царем, а відтак вязнем. Наконець його розстріляли з цілою родиною, зі сином, наслідником престола. В сей спосіб її син Микола Другий став Миколою Послідним.

Та розум старої цариці просто відмовився перенести сей удар. Як революція в Росії утвердилася, вона вернула до рідної Данії, бо не могла дивитися на руїну тої світлої спадщини царів, що виросла з крови й сліз населення. Вона не приняла вістки про смерть свого сина й до смерти своєї вірила, що він десь ще живе. В тій божевільній вірі вона й померла.

Звідки на престолі взялося таке траґічне життя? Звідти, що інституція царату вже пережилася, стратила всяку основу існовання, не має до сповнення ніякої історичної місії. Вона не може вже нічого будувати. Вона може тільки душити, руйнувати, майно розтрачувати, життя нищити. Нищити других і нищити себе. Бо така вже історична доля мучителів, що вони самі мусять мучитися. Така судьба нищителів, що вони себе мусять знищити.

НЕОБХОДИМІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СПІВАЦЬКОГО СОЮЗУ

(З приводу світової вистави в Шикаґо).

Допис д-ра О. Грицая про здвиг 200,000 німецьких співаків на свято у Відні ще раз нагадав Українцям, що вони мають пісні, найбагатші у світі своєю музикою. Сі пісні величають чужинці, а злодії-„брати" радо собі їх присвоюють. Одна з причин сього в тому, що ми в Америці, хоч і маємо деякі добрі хори, то не вийдемо на ширший шлях до тої пори, поки не буде у нас орґанізовано-обєднаної діяльности, поки не буде Союза Українських Хорів.

Необхідність, можливість і користь для нас, яко нації, зі Співацького Союзу в Америці ясно доведена низкою дописувачів до „Свободи", як от: проф. М. Гайворонський, о. Л. Білянський, А. Кучапський, П. Дурбак, Ю. Баранюк, І. Бондар, Н. Костів, П. Журавецький і инші. Ці дописи показують, що приклад Німців мусить навчити нас та підштовхнути всіх, що розуміють важність справи, до праці, до діяльної участи в орґанізації та розвиткові Співацького Союзу.

Як співуча нація, ми уже й нині трохи відомі в Америці й поодинокі хори наші нераз беруть перші премії на межинародніх хорових концертах. Отже здобуте почесне положення стає народнім обовязком, коли вимагатимуть якісь обставини, щоби підтримати славу української пісні. Межинароднє життя саме тепер ставить перед нами таку вимогу

Перебуваючи в Шикаґо, я довідався, що місцеве американське громадянство, одушевляючись українською піснею, покладає великі надії на Українців у справі співів на світовій виставі 1933 року в Шикаґо. Досить того, що проектується віддати провід сполученим хором націй Америки в руки діриґента української секції. Співи відбуватимуться в спеціяльнім приміщенню над Лейк Мишиґен, розрахованім на сотні тисяч людей, при чім слухачів буде відділяти від хору проведений канал.

Комітет Вистави, згадуючи Український Національний Хор під проводом О. Кошиця та місцевий хор блаж. памяти незабутньої п. Гриневецької, дійсно має рацію, коли покладає свої надії на Українців. В самому комітеті, як я чув, Українці займають дуже поважне місце посеред инших націй, що живуть в Америці. Таким чином перед нами стоять найліпші умови, бо маємо час перевести в життя ідею Союзу Українських Хорів, розробити й ґрунтовно удосконалити певний репертуар і на Світовій Виставі показати себе перед усім культурним світом в найкращій культурній ділянці.

Українське громадянство в Шикаґо свідоме величі тої відповідальности, що ставиться перед нашим народом таким надзвичайним завданням і зі свого боку готується до того в місцевих хорах. Знаходяться одиниці, що готові й фінансово підтримувати цю справу, яко українську національну. Але того всього замало. Не може бути сумнівів, що при найбільш талановитій праці щирих аматорів нашої пісні само місто Шикаґо не осягне того ефекту, що можливий для широко закроєної національної орґанізації. Такий ефект може бути лише наслідком кількалітньої праці сполученого множества українських хорів.

Україна, яко член всесвітньої спілки культурних націй, повиннаби показати на світовій виставі багато дечого крім своєї пісні. Вдасться воно зробити так, чи ні, але найбільший діямант в нашім культурнім придбанню — нашу пісню — ми повинні винести перед всесвіт у належній коштовній оправі, у добрім і могутнім виконанню.

Виступ на світовій виставі не мусить бути єдиним завданнєм Співацького Союзу, котрий потрібний нам яко культурно-національна орґанізація. Але мені здається, що сама можливість поїхати на ту виставу, де оглядати-муться чудесні здобутки всіх країн світу та ще й самому взяти безпосередню участь в тім всесвітнім святі знання й штуки, того уже досить, аби негайно стати до орґанізації хору, а далі й Союзу, утворити централю з нотовидавництвом, видавництвом зразкових хорових рекордів і т. и. Часу є трохи, але, як для добре вспіваного репертуару, то не дуже багато.

Отже всякий Українець чи Українка в Америці, хто лише любить свою пісню, мусить виявити свою поміч цій справі. Не язиком лише, чи слухом, а участю в орґанізації. А хто вже нині співає, чи навіть має провід над хором, той повинен приступити до переведення обєднання хорів, хочби по пляну, накресленому професором М. Гайворонським (див. ч. 198 „Свобода" 25 серпня 1928 р.). Думаю, що від праці в тім Союзі не відмовится й наш славнозвісний усьому світови проф. О. Кошиць. Тоді можна бути певним, що велику золоту медалю за співи на Світовій Виставі 1933 року здобуде єдність Українців на лаві незрівнаної в своїй красі Української Пісні.

Шикаґо, 18 жовтня 1928 р.

Гр. Павловський.

ХТО РЕПУБЛИКАНЕЦЬ, А ХТО ДЕМОКРАТ

Ди Петфайндер Маґазін оголосив конкурс, в якім призначив нагороду для тих, що дадуть найкращу відповідь на питання: „Яка ріжниця між демократом а републиканцем".

Маґазин одержав точно 47,762 відповідей. Вже з того виносять, що зацікавлення тегоршніми виборами дуже велике.

Суддями були: Сенатор Свенсон, демократ з Вірджінії і сенатор Вотсон, републиканець з Індіяни.

З демократичного боку вибрав сенатор Свенсон таку дефініцію, що її уложив А. Камерон з Геремоза Біч, стейту Каліфорнія. Вона звучить:

„Демократ вірить у засаду прав стейту, тарифу на люксусові товари, маючу на увазі тільки збільшення державних приходів і в рівне для всіх право, тоді як републиканець вірить в сильний сцентралізований уряд, у високу протекційну тарифу на фабричні вироби та в закони, що беруть у спеціяльну опіку набуті права".

З републиканського боку вибрав сенатор Вотсон дефініцію, яку уложив Дж. Г. Гелмик з Аврора, стейту Вест Верджінія. Вона звучить:

„Републиканець вірить в сильний федеральний уряд, охорону промислу, свободу слова, преси і релігії, задержання розділу держави від церкви, виконуванне законів, високу життеву стопу і ощадне урядовання".

Невтральний погляд на обі партії, на який згодилися оба сенатори, походить від Дж. А. Бурова з Вашинґтону і звучить:

„Демократ старається добачити ідеальний уряд в інтерпретації засад установлених Джеферсоном, Клівлендом і Вилсоном, а републиканець бачить те саме в пояснюванню засад, установлених Линколном, Рузвелтом і Кулиджом".

Відповіди були ограничені до 50 слв. Деякі з них, хоч походили від визначних партійних діячів, противорічили їхнім партійним програмам.

З ОБЄДНАННЯ.

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ ВІДБУДЕТЬСЯ В СЕРЕДУ, ДНЯ 24. ЖОВТНЯ, 1928 Р., О ГОД. 2. ПОПОЛУДНІ В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.: 1. NEWARK AVE., CHAMBER OF COMMERCE BLDG., ROOM 502.

Прохожий (до прошака): Що з вами? Вчора були ви сліпі, а нині вже куляві?

Прошак: Так то, прошу пана, на бідного то що дня паде інше нещастя!

ЧИ ЗЕМЛЯ ЗМОЖЕ ВИЖИВИТИ ЛЮДЕЙ ЗА СТО ЛІТ?

І таким питанням займаються вчені і статистики. Гороскопи, які подають, не дають рожевих надій. Скількість людей на світі зростає скоро, наслідком чого з кождим роком витворюється все більша диспропорція між скількістю управної землі і людьми, яких має виживити. В 1810. році скількість мешканців на світі виносила 682 міліони. В 1924 році, отже більше, як за сто літ пізніше, збільшилося населення до 1 міліярда 821 міліонів. На протязі одного століття населення світа зросло тричі. Коли зріст населення піде дальше в тім самім темпі, то за сто літ, отже в 2026 році, число мешканців виноситиме 5 міліярдів 463 міліони. Відки взяти для стільки людей поживи? В 1924. році було на всьому світі 19 міліонів 950 тисяч квадр. км. управних ґрунтів. Левади, пасовища і степи займали простір 53 міліони 900 тис. квадр. км., ліси 33 міліони 680 тис. кв. км., пустині, скелі і гори 38 міл. 970 тис. кв. км. Отже управні ґрунти виносять ледви 14 пр. земської поверхні. При помочі меліорації і переміни пасовищ і лісових теренів на орні землі можна збільшити значно простори, які, управлювані новочасними методами, дадуть хліб для зростаючого населення. Але всетаки скількість управної землі має свої межі, а приріст населення не має стриму. Вчені бачуть поміч у хемії, яка з часом зможе створити незнані нам іще засоби поживи. А колиб надії на хемію завели?

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 28-го жовтня, в годині 1.30 пополудни, в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження, отже проситься всіх членів явитись на мітинґ. Також проситься довгуючих членів прийти і вирівнати свої вкладки. — Никита Гурей, предс.; В. Гриньків, секр.

— Ходім на прохід.

— Чи ти збожеволів! На прохід іти, коли є 36 степенів у тіни?

— Абож то ми мусимо йти в тіни?

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(31)

— Як вже висіти, то за обі ноги!

Знов станув перед нею і сказав:

— Я рішився!

— Звінчатися зі мною?

— Так. Але нині-завтра. Нехай вже так не мучуся, думаючи цілими ночами про тебе!

— Так скоро не може бути. Сумніваюся, чи сотник, не забувайте, що він мій опікун, нині-завтра вже буде дома. А ле й як вже верне, то вінчанне не може бути так нині-завтра. Може й цілком не буде.

— Ти знов микитиш?! — Чаплінські крикнув сердито. — Жарти робиш з мене?

— Не микичу і не жартую. Сотник мій опікун, заступає батька... В такім ділі він рішає. Моя згода не поможе вам, як він не схоче, бо попросту не пустить мене до вас. Як приїде, зголосіться до него і побалакайте з ним.

— Я маю балакати?

— А хтож? Може я? Пришліть сватів.

— З такими церемоніями?

— Нехай вже всьо буде як у людий. Ваше діло балакати з опікуном, не моє. Я йому скажу своє, як мене спитає по розмові з вами. Я не можу зачинати тому, бо боюся.

— Та чого? Ти не невільниця і не рідна його дитина. Твоє право більше, як право його доньки.

— Але я проти него не встоюся, як він не буде мати охоти дати мене. Він має страшну силу в очах. Як гляне на мене, хоч по доброму, то під мною зараз коліна дельkочуть. Покажеться, що з всего того вийде... Тепер, коли вже знаю, чого ви до мене зайшли, і коли вже маєте від мене вдоволяючу відповідь, то приступаймо до дальшого. Скажіть, чого ви прийшли з гайдуками?

— Ще не кінець. Ми ще не припечатали угоди. Розцілуймося, але крепко.

— Лишіть се. Воно не конче потрібне і ми на очах людий. Сюди видко з хати і, ось бачите, у фірти саду ваші гайдуки. Весь час позирають на нас.

Говорячи се, Олена ступала поволи далі. Спинилася в місци стежки, від хати і від фірти заслоненім кущами порічок. Чаплінські втішився, бо зрозумів її маневр. Обіймив Олену, крепко пригорнув до себе і став цілувати.

— Вже буде! Пусти мене!

— Ще ні. То лиш я цілую тебе. Твої уста неначе мертві були.

Олена обіймила його за шию і поцілувала в уста.

— Маєш! — сказала, відтручуючи його від себе.

— Ходім ще троха далі, глибше в кущі, — Чаплінські просив, заступаючи їй дорогу.

— Та чого? Вертаймо назад до тої лавки. Вступіться мені з дороги.

— Оленочко, не пущу! Чиж тобі вже не все одно? Ти вже не дівчина. Ти вже рішилася стати моєю жінкою. Чого ждати ще тих пару днів?

— Ходи за мною!

Олена пустилася вперед, він за нею. Вивела його так кущами на якусь стежку, зі стежки знов у кущі. Коли крізь ті кущі пробилися, станули перед камяною лавочкою, саме тою, від котрої відійшли були. Вона сіла на лавку і сміючися промовила:

— Сідайте біля мене і будьте чемні, бо з вікон видко сюди і при фірті ваші гайдуки. Сміялись би з вас і на мене пішов би поговір.

— А бодайби тебе Бог побив, так здурила мене! — Чаплінські закляв важко, дишучи і стираючи піт з чола. Тепер я хіба скажуся. Зараз ходи назад, бо буде нещастє!

Олена розсміялася.

— Сідайте, — каже — і видихайтеся. Скаженина скоро пройде. Скажіть, чого ви тут з гайдуками?

Тепер Чаплінському прийшла гадка підтяти авторітет Хмельницького в очах Олени, щоби вона не послухала його, коли би сотник не хотів її дати йому. Се було би потрібне йому також на случай, колиби Хмельницькому прийшло до голови задержати Олену для себе. Се підстароста осягнув би, колиби Олені сказав, що Хмельницький бідний козак, бо Суботів можуть в кождій хвили відняти від него.

— Над сотником, — зачав, — висіла громова хмара. Йому грозила втрата Суботова і всего того, що він тут доробився. Я відхилив від него сю небезпеку. Бодай на якийсь час.

Олена трівожно глянула на Чаплінского. Він тягнув дальше:

— Бо треба тобі знати, що Суботів, то не власність Хмельницького. То частина староства.

— Не його?! — Олена скрикнула схопившися. — Я чула, що то була частина староства, але староста Данилович дарував її його батькови.

— Жаден староста не має права роздаровувати королівські землі. Староство, то королівщина і тільки король орудує нею. Данилович дістав староство від короля, отже мав право передати ціле староство, чи його частину, кому схотів. Але той другий мав право на тій частині сидіти тільки доти, поки староство в руках Даниловича. По Даниловичу на староство прийшов гетьман Конецпольскі. Хмельницький далі сидів на Суботові, бо гетьман не викидав його. Також чиншу Хмельницький не платив ніякого, бо покійний гетьман не жадав. Тепер старостою хорунжий, син покійного гетьмана. Хорунжому Хмельницький ні до чого не потрібний, отже він рішився був ту суботівську частину староства загорнути назад. Я вже мав приказ старости займити суботівський хутір і слободу Суботівку. Але сотник мій приятель і... пу, вже не буду скривати, я не хотів зразити собі тебе, викидаючи відси твого опікуна... Тоді я ще гадав, що він тобі щось більше, як опікун. Я став просити мого пана, щоби Хмельницькому лишив Суботів, як не по давному, то бодай за невеликий чинш. Зразу хорунжий і слухати не хотів. Аж по довгих мольбах згодився. Вчера визначив чинш і приказав мені зараз нині стягнути його. Ось причина, чому я прийшов з гайдуками.

— А я гадала, що то його власний маєток. Що від него перейде на його діти.

— І він мабуть гадав, що маєток вже прилип до него і до його роду. Як приїде і почує, що сталося, буде казитися.

— І я того дуже боюся.

— Чого тобі боятися? Не ти зробила йому того збитка.

— Але він на вас буде лютий.

— Зараз, як приїде, поясни йому, що я за ним обставав. Що як би не я, то було би вийшло о. много гірше. І по чинш я прийшов проти моєї волі. Він знає, що як пан каже, то слуга мусить. Нехай просить Бога, щоби хорунжий не вернув назад до свого першого наміру.

— Ви сказали, що пан хорунжий помирився з чиншом, та Суботова не відіймає.

— Ти не знаєш, на якім коні їздить панська ласка? Одної днини сяде йому що на ніс і сотник розпращається з тим, що вже було неначе його власне... Але кривди йому й так не буде, бо він на тім не своїм Суботові добре розжився і мабуть має грубий покладний гріш... Час іде. Закінчім цю розмову... Отже... на нашій умові стоїть?

— Та стоїть Тільки побалакайте з Хмельницьким. І не тут в Суботові, але в Чигирині. Заки не дістанете його згоди, до Суботова не показуйтеся. Але, балакаючи з ним, ні словечком не згадуйте, що вже маєте мою згоду, або що взагалі про таке балакали зі мною.

— Так страшно боїшся його?

— Він мені не простив би, як би почув, що я поза його плечима змовлялася.

— Добре. Хоч і я ще не знаю, як з ним про таке зачинати. І він своїм поглядом ломить мого духа. То кождий каже, що сотник в тих своїх очах має велику силу.

— Коли ви не маєте смілости, то що я маю казати?

— Якось то буде. Тепер до діла!

Чаплінські вийшов зі саду, беручи з собою гайдуків. Олена сиділа на лавці і туманіла. Як Хмельницький схоче її лишити собі, то Чаплінські буде мститися. Глянула крізь фірту і побачила, як погоничі виводять на дорогу волів. За ними один гайдук вів сотникового походного коня. Олена ціла затрусилася. В сад знов увійшов Чаплінські і пустився до неї.

— Я вже справився і приходжу попращати тебе, моє серце.

— Ви забрали походного коня? Сего сотник не простить вам.

— Чому мені? То на приказ мого пана. Впрочім той кінь, то малесенька частина того, що він з того не свого Суботова придбав.

— Знаєте, що я вам скажу? Я надумалася инакше.

— Инакше? Через того сотникового коня відкликуєш свою згоду? Вже не хочеш мене?

— Не так. Тільки я думаю, що вам небезпечно буде зачинати з Хмельницьким розмову про мене, поки не будете знати, яким він духом на вас дише. Через того коня він буде бісититися. Тоді із його власної челяди ніхто не важиться приступити до него, або забалакати. Вам треба буде підождати, аж його лють потахне. Таке я скорше виміркую, як ви. І вперед я побалакаю з ним.

— Всьо скажеш?

— Всьо ні. Скажу лише тілько, щоби виміркувати, чи він мене пустивби. Чи... не має для мене кого инцього. Ви побалакаєте з ним аж тоді, коли покажеться, що вже нема ніякої небезпеки.

— Якаж би тут могла бути небезпека?

— Така, що як буде на вас лютий за того коня і як вже обіцяв мене кому иншому, то за перше ваше слово про мене шарнув би вас шаблею.

— А як я провідаю, коли мені з ним балакати і чи взагалі балакати? Якийсь час буду мусів виминати його.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГУВЕР ЧИ СМИТ?

Ми, Українці, горожани Америки, повинні інтересуватися всіми американськими справами, а головно виборами. Тепер надходять вибори на президента, сенаторів і інших урядників. Нам требаб застановитись, по котрій стороні стати: чи за републиканами, чи за демократами.

Розуміється, кождий скаже, що нам треба стати за тою партією, котра булаб для Українців найлучша, котра моглаб зробити для Українців найбільше.

Придивімся обом партіям з української точки погляду.

В демократичній партії є згуртовані Поляки. Тут вони мають своїх високих урядників, а навіть послів. Мають великий голос і великий вплив не лише в американських справах, але і в европейських. Небіщик Вилсон, демократ, збудував нинішну Польщу на некористь Українцям. В тій партії, де є Поляки; Українцям немає місця. Українські справи є противні польським, польські справи є противні українським. Тому демократична партія не може заспокоїти польських і українських домагань, бо вони будуть собі противні. Демократична партія буде рахуватися зі сильнішою стороною, значиться — з Поляками. Українці, хотяйби попирали демократичну партію, то вся партія ніколи не піпре української справи, бо Поляки на се не позволять. Українці будуть лише жертвенним бараном.

Українська справа вкоротці стане актуальною справою в европейській політиці. Американські Українці моглиб дуже богато помогти своїм братам за морем, колиб вони мали свою політичну центральну організацію. Така організація заявилась би за цею чи тою партією і видалаб приказ до всіх своїх філій по Америці, щоби при надходячих виборах голосувати лише на таку, а не іншу партію. Тимчасом така організація поробилаб заходи в даній партії, щоб за її попертя така партія, враз побіди, помогла нашим братам за морем в їх слушних домаганнях. На жаль, ми такої організації ще не маємо. Тому требаб нам льокально навязувати того рода умови з політичними американськими провідниками обох партій; залежно від того, яка партія в даній місцевости відграє важнішу ролю.

На мою думку, президентом при надходячих виборах буде вибраний републиканець Гувер. Сего я більш ніж певний, тому головно наші організації, які мають якунебудь стичність з републиканськими організаціями, повинні класти домагання, що всі Американці українського походження піпруть републиканську партію, коли її провідники (хоч би льокальні) постараються через своїх політиків — помогти нашим братам за морем, коли зайде на се потреба.

Таке приречення буде мати свою вартість і в даний час поодинокі групи по своїх місцях натиснуть на своїх льокальних провідників, ці знова натиснуть на центральних і буде неоцінене добро та користь для української справи.

Таку саму роботу повинні робити й інші українські комітети, які в даній місцевости підпирають демократичну партію.

Красше булоби стати всім Українцям всюди по стороні побідника, бо тоді голос наш бувби сильніший і поміч булаб певніша. Але такої політичної зрілости годі ще вимагати від Українців в Америці. Деяким льокальна політика не позволяе на се, декуди особиста користь не позволить.

В першій мірі українські републиканські комітети не повинні пропустити сеї нагоди, навязати того рода умови, бо президентом буде републиканець. При помочи сеї партії, як побідної, ми, Українці, моглиб богато зробити для своїх братів за морем.

Тож не пропускаймо нагоди, бо лучшої ми ніколи не будемо мати.

М. М. Белегай, Шикаго, Илл.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БРУКЛИН, НЮ ЙОРК.

Українці на виставі штуки.

З нагоди посвячення нового дому, так званого Міжнародного Інституту при товаристві „Янг Вімен Кристіен Асосієйшен" уряджується в тижні від 22 до 27 жовтня сього року надзвичайну виставу штуки ріжних країн. Вистава буде тревати кождого дня від 3. до 10. години ввечір. Кождого дня вечером буде концерт з програмою, присвяченою ріжним національностям, а саме: В понеділок виступлять ріжні еспанські краї; в вівторок Греція, Вірменія, Сирія й Япан, в середу Італія, Литва, Болгарія й Мадярщина; в четвер Німеччина й скандинавські краї; в пятницю Росія, Польща, Чехія, Україна й Югославія. В неділю буде день усіх народів.

Від імени Українців занявся виставою Союз Українок в Ню Йорку. В пятницю в імени Союза Українок буде витати гостий на виставі пані О. Лотоцька.

Вистава буде в новім домі під числом 94 при вул. Джоралемон (Joralemon Street) у Брукліні.

ЛЮДИНА НЕ З XX-ГО СТОЛІТТЯ.

Молоді літа Амундсена. — Перші кроки по морю. — На вітрильнику „Бельгіка" та „Фрамен". — Ввічливість та шляхотність. — Відвідини в самітнім дімку. — Останній лет

18-го вересня ц. р. минуло три місяці, як світанком з пристані в Томзе, на далекій півночі, піднявся у воздух маєстатичний птах-літак „Лятам". На ньому французький старшина-летун Гюльбард та Амундсен.

І три місяці минуло як всякий слід загиб по них...

Тіла захована глибоко в душі надія. — Ануж! — Сьогодні сувора правда знищила й останки надій...

З глибини ненаситного моря видобули останки розбитого водолета. На вчорнілих дошках блестіли ще дещо до сонця золоті стрічки „Лятам".

Ціла Норвегія вкрилася жалобою. Часописи присвячують цілі числа споминам про цю благородну людину-героя останніх днів...

Кріпка, незломна воля та правий характер були постійними його прикметами вже в заранні його буйного, повного пригод життя.

Як 16-літній хлопець, вперше вибирається в дальшу морську подорож, не занедбуючи, однакож студій. В 22-ім році життя кінчить університет в Осльо. І хоча тоді був він ще дуже молодий, то треба було його вважати не за морського кадета, але радше за досвідченого „морського вояка".

Цілий рік після оконечного укінчення університету студіює з запалом ловлю тюленів китів, відбуваючи практику на рибальських суднах.

Два слідуючі роки займає студіювання комуникаційних засобів (лещет та собачих валок) в підбігунових сніжних країнах. Протягом 10-ти місяців кочує в шкіряних шатрах, або в печерах скалистих гір Шпіцбергену. Бере участь у полярній експедиції на вітрильнику „Бельгіка", а набутий тоді досвід є цінним задатком для його майбутніх виправ. Особливу увагу посвячує досліджуванню т. зв. „магнетичних піль" біля бігуна, про що пише наукову працю для Географічного Товариства в Осльо.

Вся ця передвступна підготовка дозволила вкінці Амундсенови відбути полярну експедицію до південного бігуна на власну руку, яка кінчається повним успіхом.

Щасливі висліди подорожей Амундсена приписує загал його щасливій зорі, не маючи змоги зрозуміти, що тут річ лежала перш за все і тільки совість, підготовка та сталевий характер — дві невідлучні прикмети Амундсена.

Як точні і предметові були обчислення Амундсена, вказує факт, що він, укладаючи в вересні 1903-го р. плян своєї виправи до південного бігуна, предвидів в нім поворот до головного табору на 22-го січня 1912 р. І дійсно, цього дня вечером, по двох роках блукання в далеких снігах, до вітрильника „Фрамен" прибули останні санки з членами експедиції.

Геніяльний подорожник в своїх обчисленнях зумів узгляднити найменшу дрібничку, а товариші його експедиції мали повне довіря до знання та досвіду свого „команданта".

Амундсен не цурався ніякої праці. Столярка, шиття футер, а навіть куховарство, все це не було для нього чуже.

Для своїх друзів, завсіди усміхнений, ввічливий — для суперників, шляхотний та лицарський.

Як Скотт, так і Бирд завдячують Амундсенови щасливий перебіг своїх суперничих експедицій. Бирдови, перед його летом до північного бігуна, переслав він вказівки, які дозволили Амундсенови за кілька днів перед ним — осягнути мрію тисяч, міліонів людей — північний бігун.

Амундсен перший складав Бирдови щирі побажання, він перший оплакував погибнення Скотта, він вкінці, не зважаючи на особисті неприязні відносини ген. Нобіле, полетів, щоб його віднайти, в обіймах снігів... де причаїлася була вже смерть.

Зі своїх експедицій вертав завсіди убогим. Жив з праці пера... хоч і так добуті гроші йшли здебільшого на научні стипендії для будучих відкривців.

Від кількох літ жив самітно „великий Амундсен" в своїм скромнім дімку біля Осльо. Сам спратував, варив, обходився з конечности без прислуги. Одного дня до дверей його хатини застукала громадка його давніх товаришів — долі та недолі... Відчинив — сам Амундсен.

— „Хочемо лишитися в тебе через якийсь час".

— Це неможливе — відмовився скромний відкривець обох бігунів. — „Я сам дома, не маю прислуги" (він думав про вигоди для своїх друзів).

— „Саме тому хочемо тобі помогти та дещо розрадити тебе"...

До скромно заставленого стола засіли досвідчені старі герої Далекої Півночі... Поплили спогади з давніх молодих літ... Спокійну атмосферу вечора перервав почтовий післанець з телеграмою...

„Італія" в небезпеці...

Вважав своїм святим обовязком бути причасним у ратуванню трагічної виправи.

Кільканацять днів пізніще летів в свою останню подорож, з якої не судилося йому уже вернути.

Мертва тишина оповила тайною білу могилу шляхотної людини, з якої має право бути гордим світ, а передовсім норвежський народ.

КРАЇНИ, ДЕ СВИСТАТИ Є ЗЛОЧИНОМ.

Свистати не всюди є невинною розривкою. Є краї, в яких можна наразитися на строгі кари, коли вже уста зложимо до свисту. Славний англійський подорожник підполковник П. Т. Етертон оповідає, як раз підчас подорожі в пустині Гобі відпочивав у монгольському таборі і принадково засвистав. Табор попав наслідком того у страшне схвилювання. Монгольский ватажок підійшов до підполковника, сказав йому, що він обидив богів, цілий табор зате навістить велике нещастя. Спитав, що він гадає порадити в цьому нещастю.

„Тому що я знав, що Монголи люблять гострі напитки — оповідає Етертон — то я сподівався, що тим способом найкраще приверну мир і приязнь. Тому добув я одну фляшку шері-бренді і так приєднув ватажкові такий ласкавий настрій, що він позабув уже про небезпечний свист і простив мене, щоби я до смерти був членом його племени".

Гірше обійшлося одному англійському урядовцеві, який був у тайній місії в Індії, на північно-західній границі. Він був переодягнувся за Магометанина. Йому дуже залежало на тім, щоби не звернути на себе уваги. Але як краєва банда заграла знану йому мельодію, він на нещастя став підсвистувати. Розлючена толпа окружила його і бракувало дуже мало, щоби вбили. Врятувався лише завдяки своїй холоднокровности й інтервенції поліції. В Арабів і ріжних середньоазійських народів свистати є заборонено під карою, бо свистанням прикликається злих демонів. Коли хто допуститься такого злочину, мусить піддатися 40-денному очищенню. Щойно тоді уста звільняться від проклону, які накликали на себе цим свистанням. Хто зважиться засвистати на непроходимих гірських долинах Гімаляїв, викликає серед кулів (двигарів носильників) які товаришать йому, страшне замішання. Вони розказуватимуть йому, що свистом накличе не лише гнів богів, але також лявини й снігові звали. Але бо і в цивілізованих околицях деякі люде приписують свистови ріжні нещастя. Так приміром актори вірять, що то лиха ворожба для песи, коли на пробі хто засвище, а моряки вірять, що свистанням викликається бурю. Також у копальні неялося свистати. В Ісляндії свистання вважають злочином проти божих законів.

Непорозуміння.

Лікар (при оглядинах): А насамперед де вас зачало боліти?

Пацієнтка: Насамперед на стації, пане доктор!

ПОДЯКИ.

Я, Марія Козачок, вдова по бл. п. Юрію Козачку, котрий був членом Товариства Український Клюб Поступовий, від. 70. У. Н. Союза в Джерзі Сіти, Н. Дж., складаю щиру подяку У. Н. Союзові за скору виплату посмертного по моїм мужу Юрію в сумі $250.00, як також Тов. Укр. Клюб Поступовий, за виплату $100.00 посмертного з каси Товариства. Рівнож складаю щиру подяку урядникам і членам згаданого Товариства, як також родині і знакомим, за щиру прислугу при похороні покійного мого мужа.

Марія Козачок, вдова.

Я, нижче підписаний член Тов. Січи, від. 63 У. Н. Союза, в Форд Сіти, Па., складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплачене мені $50.00 з фонду запомогового, котрі мені дуже в прикрій хвили придалися. Це вже друга для мене поміч, котру мені виплатив У. Н. Союз.

Також дякую урядникам нашого Товариства, що [illegible] в моїй потребі [illegible]

Alex. Dragan.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за ласкаву поміч в сумі $50.00 (пятьдесять дол.) в фонду запомогового. Я був сильно потовчений у майнах; лежав сім місяців у шпиталі, так нині я ще не здібний до якоїсь роботи.

Рівнож складаю подяку членам і урядникам Братства, від. 29. У. Н. Союза, а в доказ вдячности записую в члени У. Н. Союза своїх пятеро дітей: 2 до старших, а 3 до молодечого відділу.

Антін Вайпа,
член У. Н. Союза від. 29,
у Гановер (Nanticoke), Па.

Варвара Мельник, вдова по члені У. Н. С., Гриньку Мельнику, що був членом Братства Пресвятої Богородиці, 149 відділу Союза, складає щиру подяку У. Н. С. за виплачені їй 1,000 долярів посмертного.

Так само дякує уряд і секретареви Братства Прес. Богородиці, що заопікувалися похороном її мужа.

Варвара Мельник.
Lackawanna, N. Y.

Шпака запросили у велике товариство. Він почуваєтся якось ніяково, лазить від кута до кута й нипає. Наразі приступає до одного пана й питається його:

— Як ви почуваєтеся, пане, нині тут вечером? Добре бавитеся?

— О, ні!

— То втікаймо відси оба!

— Не можу!

— Чому??

— Бо я тут господар!

Др. Волод. Клодницький.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВІЙ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

(Передрук заборонений).

(26)

(Продовження.)

Держава, на думку Спінози, повинна знати міру в свойому діланню, і з розумових мотивів не повинна ограничати з[illegible] богато своїх громадян, щоби не викликати спротиву з боку свого населення. Сила кожного правительства основується на любові і послусі своїх громадян. В разі зненавидження правительства і суверенітет держави нидіє, бо громадянство на кожному кроці в більшій чи меншій мірі саботує розпорядки і закони зненавидженого правительства. Цими міркуваннями натякає Спіноза на сконсолідованість, внутрішньо-моральну силу держави та „державницьку релігію", про яку в послідному десятиліттю державознавці зачинають говорити. Для пояснення технічного терміну „державницька релігія" нам треба сказати ось що: Державницька релігія це не якесь упривілейовання якоїсь певної церкви, пр. англіканської, католицької і православної... **Державницька релігія це культ своєї держави, це безмежна любов і бажання громадян удержувати при здоровому житті вже існуючу державу.** Приміру та[illegible] державницької релігії ми бачимо у німецької нації. Німці звоювали цілий світ на полі бою! Духової сили, себто культу своєї держави, любови до своєї батьківщини. Німцям ніхто не годен вирвати. Мимо програної війни, Німці зберегли [illegible] світові культом своєї держави, себто моральною силою. Висловом і молитвою німецької державницької релігії є пісня-молитва „Німеччина — Німеччина понад все".

Державницьку релігію мусить мати рівнож і нація яка стремить до осягнення своєї держави. Нація бездержавна (пр. українська) мусить мати ідеольогію своєї держави та безмежну любов до України, для якої дійсною молитвою мусить бути: **„ми віддамо за Україну своє майно і життя".**

Про державні форми у Спінози можна сказати ось що: Він розріжняє **1) монархію; 2) клясово - аристократичну республику і 3) демократичну республику.** Монархія, на думку Спінози, це штучна форма держави. Держава, розумує дальше Спіноза, мусить опиратися на силі (право природи), а наряд все має більше сили, як одиниця-монарх. **На думку Спінози, лише демократія є найкрасшою формою держави** (природною формою держави).

Щодо монархії одначе, то як вона де існує, то вона повинна бути ограничено парляментом. Король ніколи без згоди парляменту нічого з державних справ не повинен підприймати.

Вкінці остерігає Спіноза у свойому навчанню, щоби не доводити до революцій, бо підчас горожанської війни державність занепадає.

Відносно церкви в державі то Спіноза є за тим, щоби церква була толерантна, щоби не вмішувалася до політики, але в рамах держави пильнувала собі своїх догматично-церковних справ. **Церква**, каже Спіноза, **повинна розбудовувати своє життя на справедливости і любови ближнього.**

Німецьке державознавство в XVII. і XVIII в.

Самуель Пуффендорф 1632—1694, Християн Томазіюс 1655—1728, Християн Вольф 1676—1754, Фридрих Великий 1740—1780, Готфрид В. фон Ляйбніц 1646—1716.

С. Пуффендорф написав два твори по державному праві:

I) **„De iure naturae et gentium" („Право природи і право народів").** Ця праця обіймає 8 томів. Вона появилась 1672 р. Цей твір Пуффендорфа можна назвати збірником теорій про „право природи" та обрібкою „міжнародного права". Пуффендорф у цьому творі не дуже оригінальний, бо він в ньому не поставив та не угрунтував індивідуально продуманих теорій. Пуффендорф зібрав всі теорії своїх попередників, їх доповнив і усистематизував їх. І якраз в цьому усистематизованню лежить велика заслуга Пуффендорфа.

II) Другий твір Пуффендорфа п. з. **„De statu imperii Germanici" („Положення (стан) німецької держави")** є наголошену дуже оригінальний і надто великої ваги — головно для виховання німецької нації.

В першому свойому творі Пуффендорф вчить про повстання держави — і доказує, що на підставі нахилу людий до оранізованости і спільницького життя люди мирним шляхом доходять до зорганізування держави. Рівнож, каже Пуффендорф, в переддержавному періоді на денному порядку мають місце також убийства, морди і війна ради самозбереження і тому люди своїм розумом і досвідом доходять до переконання, що їм держава необхідна.

Відносно суспільного договору вчить Пуффендорф ось так: Не одним договором збудовано державу! Держава повстала на підвалинах трох суспільних договорів.

1) Живучі самопас люди заключають між собою „пакт зісуспільнення" (обєднання) **(„pactus consociationis")**, на підставі якого повстае перша людська спільнота. Члени цеї шої спільноти всі собі рівні, „товариші" **(„socii")**. 2) Всі („товариші") опісля придумують над тим, якої форми правління їм потрібно і творять собі наче конституцію. Цю свою злагоду зафіксовують поміж собою другим пактом, який Пуффендорф називае пактом „про державну форму" **(„pactus regibiles")**. Люди, означивши свою форму правління (монархія або республика), заключають 3) третій пакт, **"pactus subjectionis"**, яким зобовязуються слухати свойого управління. Допіра тепер повстае держава, спосібна до життя.

(Дальше буде.)

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

на Сиротинець-Захист У. Н. Союза злучених відділів У. Н. С. та з принагідних збірок у вересні 1928 р.

ГАМТРАМК, МІШ.

Сім відділів У. Н. Союза з Дітройт і Гамтрамк, Міш., уладили дня 5. серпня ц. р. спільний пікнік, на якім із розгравки жіночої торбинки (вона коштувала 20 долярів, а подарував її член 94 відділу У. Н. С., гр. Данило Войтишин) і мужеського годинника (в ціні 10 долярів; подарував рек. секр. 94 від. У.Н.С., гр. Лев Білик) прийшло $74.50; гр. Теодор Михальчук, гол. радний У. Н. С., жертвував $2.50, а Антін Статкевич (не член У. Н. С.) $1.00. — Разом $78.00

ШИКАГО (БОРНСАЙД), ІЛЛ.

На закінченню церковної місії зібрав секр. 183 від. У. Н. Союза, гр. Петро Бабяк в галі церкви св. Петра і Павла підчас спільного обіду $13.85

СКРЕНТОН, ПА.

Дохід з пікніку, уладженого від. 176, 229 і 280 У. Н. С. $30.40

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На хрестинах у гр. Івана Ляшинського (члена 317 від. У. Н. Союза) жертвували на руки Миколи Бутницького і Григорія Деминика: Іван Ляшинський $1.00; Микола Бутницький, Григорій Деминик, Андрій Шмокалюк, Михайло Дзедзюх, Н. Томасишин, Антін Боднар, Антін Яворський, Н. Ганич, Михайло Кіянка, Олекса Шмокалюк і Андрій Особар по 50 цнт.; Онуфрій Дубицький, Антін Кребцутик і Н. Н. по 25 цнт. — Разом $7.25.

На хрестинах у гр. Василя Осухівського (члена 317 від. У. Н. С.) жертвували на руки Миколи Бутницького й Івана Ляшинського: Василь Осухівський, Нестор Сливка, Михайло Лютеєан і Павло Чубко по $1.00; Микола Бутницький, Іван Ляшинський, Н. Ганич, Іван Мельниченко, Іван Кіщак, Мартин Гуменюк, Михайло Дидик і Андрій Шмокалюк по 50 цнт.; Іван Черемха, Онуфрій Дубицький і Катерина Петришин по 25 цнт. — Разом $8.75.

Обі збірки разом (прислав гр. Микола Бутницький, секр. 317 від. У. Н. С.) $16.00

НЮАРК, Н. ДЖ.

На весіллю (8. вересня ц. р.) гр. Ілії Кметя і Марії Романин присутні гості на поклик п. Т. Каськова жертвували (збіркою занялися гр. І. Лисак і Г. Дідоха — гроші надіслав гр. Григорій Дідоха): І. Лисак $2.00; Т. Гладкий $1.50; І. Кметь (молодий), М. Романів (молода), А. Лисак, Т. Каськів Г. Дідоха, М. Ковалик, П. Серафинюк, Г. Біленький і К. Серафинюк по $1.00. — Разом $12.50

ШЕНАНДОА, ПА.

На хрестинах у гр. Дмитра Починка жертвували на руки гр. Миколи Максимчука (члена 98 від. У. Н. С.): Микола Максимчук $2.00; Дмитро Починок, Марко Шеремета, Антін Починок, Михайло Вівчарик, Кароль Мисяк і Володимир Винник по $1.00. — Разом $8.00

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ЖЕРТВ НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА по конець вересня 1928 р.

Члени У. Н. Союза зложили жертв у вересні 1928 р.	$351.09
Відділи У. Н. Союза жертвували зі своїх кас	15.00
Дрібні жертви, зібрані до пушок заходами членів У.Н.С.	41.80
Дохід з підприємств, уладжених поодинокими відділами У. Н Союза	116.10
Жертви від не членів, прислані 52 відділом У. Н. С.	13.00
Сім злучених відділів У. Н. С. в Дітройт і Гамтрамк, Міш., придбали	78.00
Три злучені відділи У. Н. С. в Скрентон, Па. придбали	30.40
Принагідні жертви з 4-рох місцевостей	49.85
У вересні 1928 р. вплинуло жертв на суму	$ 695.24
По конець серпня 1928 р. проголошено жертв на суму	38,723.27
По конець вересня 1928 р. вплинуло жертв на суму	$39,418.51

Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

СПРАВЛЕННЄ ПОМИЛКИ: У попереднім звіті Сиротинця-Захисту У. Н. С. (за серпень) був поміщений виказ жертв, зібраних на весіллю гр. Ілька Кундиревича. Гр. Стефан Патин, котрий прислав сю збірку, мешкає у Ст. Францис, Мо., а що він (мабуть через неувагу) иншої місцевости не подав, то ми написали в заголовку: Ст. Францис. Тепер гр. С. Патин просить нас зазначити, що згадане весілле і збірка відбулися не в Ст. Францис, але в Деслодж, Мо.

ПРИМІТКА до жертв з коляди в Бриджпорт, Конн.: У звіті нашого Сиротинця за березень (марець) ц. р. була подана заколядована в названій місцевости квота $52.15, записана на рахунок тамошного відділу У. Н. Союза (59). Гр. Михайло Галькевич, секр. 59 від. У. Н. С., пише нам, що до тої коляди був вибраний окремий комітет, який мав проголосити в часописі поіменний виказ жертводавців, але з якоїсь причини сього ще й досі не зробив. Гр. Галькевич просить нас, щоби ми оголосили бодай тих жертводавців, котрих імена він має під рукою. Робимо се радо і просимо чесних жертводавців, щоби не нарікали на тих, хто в тій справі нічого не завинив.

Ось ті жертводавці:

Л. Бия, Д. Чернявський, Н. Зелінський, Н. Никорчук і В. Венгринович зложили по $1.00. — Разом $5.00 (заколядував В. Венгринович).

Гг. І. Крайтар $2.00; М. Галькевич, Н. Кузів (ст.), І. Глива, А. Накоцевна, К. Скочиляс, М. Чапля, І. Гошовський, В. Велиток, П. Слевкович, Я. Велиток, М. Нишак, Н. Щіпікула, С. Левчик, М. Зарічний, П. Букач, Я. Горбуль і М. Япрікевич по $1.00; Т. Глива, Ф. Горняк, М. Пушкарська, М. Болз і панні Лисек по 50 цнт. — Разом $21.50 (заколядували: Н. Никорчук, Я. Горбуль, В. Кузів (мол.) і М. Галькевич.

Пімста.

Власник гостинниці (до гостя): То ви такий гарний гість!? Насамперед зїли волову печеню, а тепер кажете, що не можете заплатити, бо не маєте грошей! Коли так, то знайте, що то була конина, а не воловина.

У СТЕПУ.

(Давня сміховинка).

Ідуть чумаки степом, цілою валкою, з навантаженими возами. (Давно се було, як ще чумаки в Крим по сіль та по рибу ходили). Ідуть, — шлях просторий; степ навкруги простягся, рівний та чистий: ні дерева, ні кущика. І людей не видно зблизька. Коли се бачать чумаки, якийсь чоловік швидко навпростець до них іде. Далі став гукати:

— А пості-і-ійте! Підожді-і-і-те!... Гей, пострі-і-іва-айте!...

Водно гукає чоловік та махає руками.

— Що там таке? — думають чумаки. — Чи яка пригода сталася, чи що?

Стали. Ціла чумацька валка стала. Дожидають. Надбіг той чоловік, уклонився:

— Здорові були, люде добрі!

— Здоров будь і ти!

— Боже вам поможи в дорозі! Нехай Бог щасливо провадить!

— Щасти Боже й тобі, чоловіче!

— А чого-ж се ти гукав? — питає далі чумацький отаман, — чого тобі треба, що ти спинив нас?

— Та прошу вашої ласки, постійте трохи: дозвольте мені об воза спину почухати, бо в тому гемонському степу така порожнеча, що нема об що почухатись!

БУДЬ ЗДОРОВ.

Відсвіжуюче спання.

Людина може довший час голодувати, але не спати 24 години є дуже нездорово. Спання це конечна потреба людського здоровля, це найліпший спосіб відпочинку, коли мязи та нервовий устрій відпочивають, а працюють лище внутрішні органи, передовсім серце і легки (легені), які засмотрюють тіло новими, свіжими матеріялами.

Та щоби спання мало такий благородний, відмолоджуючий вплив на людину, треба спати так, щоби мати безнастанно-достаточний приплив чистого, свіжого повітря. На жаль, на це мало хто вважає. По містах, а передовсім по селах люди замикають на ніч щільно вікна, щоби навіть малесенька часточка свіжого повітря не продісталася до задушливої спальні. В малих мешканнях спить часто кількох дорослих людей при зачинених вікнах, пріють під перинами та тяжкими накривалами, просто душаться у неперевітрюваних світлицях і кухнях. Даремно доказувати цим боягузам, які бояться кождого найслабшого подуву вітерця, доказувати, як то нездорово спати в такій задусі. Коли це люди старші, то не дивота, що не хочуть розлучитися зі своєю давньою привичкою, але коли так молодь робить, то це справді сором! Нині по школах учителі вчать молодь основ гигієни, які не є видумкою вчителів, але доказані науково на основі довгих дослідів. Нині є загально відомо, що тепер люди і при інтензивній праці пересічно довше жиють ніж жили люди пересічно у середньовічних часах. А це передовсім тому, що тепер люди мешкають гигієнічніше і жиють здоровіше. А здоровлю людини помічним є здорове спання. Бож у замкненій спальні людина добре не виспиться. В тяжкім, душнім повітрі людина не відпічне, радше змучиться, рано поболює голова, почувається наче побита та не має охоти до праці.

А богато людей гадає, що відчинити вікна на ніч, це рівняється викликанням недуги. Бояться передовсім перестуди. Цей страх перед перестудою є найгіршою „моровою заразою", що бушує між людьми всіх суспільних верств. Страх перед перестудою примушує людину, що без потреби занадто тепло зодягається, що спить у щільно позачинюваних кімнатах, а найрадше накинувби на себе цілу гору перин. Що цею „дбайливістю" промощує дорогу до перестуди, про це не дасться нікому переконати. Це один із найгірших пересудів, один із найсильніших забобонів.

1) Спіть наскільки можна в сухих, ясних, добре провітрюваних світлицях. Не лише в літі, але й у зимі; не лише підчас гарної погоди, але й підчас непогоди; перевітрюйте 2—3 години перед спанням світлицю, а в ноні бодай перевітрюйте вікно.

2) Весною й літом спіть при відчиненім вікні. Навчіть своїх дітей спати на свіжому воздусі.

3) Закиньте лиху навичку затягати накривало або перину на голову.

Додержування цих правил вас нічого не коштує; ваше спання буде відсвіжуюче і веселіше будете глядіти на світ. Не забувайте, що погане спання в тяжкім воздусі — є найбільшим вашим ворогом.

Що робити, щоби бути молодим і свіжим?

1) Їсти половину того, що хотілося би зїсти. Коли апетит дуже великий, то краще подумати про щось, що його зменшило би: ось приміром про марні личка голодних дітей, про сумний вигляд убиваної у різні худоби.

2) Не пити, коли нема спраги. Як неприємно глядіти на людей, які наливають собі плинів у рот, наче водопровід роблять із своєї губи.

3) Після кождої їди вмитися. Приємно бачити чисту людину.

4) Спати найбільше вісім годин, третю часть доби. Довге спання це самовбивство. Нашому дневі надаймо якогось змісту.

5) В усьому повинна бути рівновага. Коли її нема, треба її чимсь вирівнати: вчений хай займається спортом, фаховик боксер хай студіює якусь наукову книжку, хто жорстокий, хай впишеться на члена товариства охорони звірят.

6) Хто мусить літературно працювати, хай у вільних хвилях читає якісь невибагливі книжки, як приміром описи подорожей Карла Мая. Біржевикам і банкирам не зашкодить віддаватися клясичній музиці, лікарі хай ходять часто до театру, адвокати до музеїв.

7) Хто працює духово, хай для розривки займається збиранням почтових марок.

8) Не вживати алькоголічних напитків і всего, що ошоломлює.

ЗАЛІЗНЯК БОРЕТЬСЯ В НЮАРКУ.

Залізняк вкінци приїзджає боротися до Нюарку в пятницю, 26-го жовтня б. р., в Українській Гали, 57 Бікон ул. Там Залізняк буде боротися з Поляком Юзефом Поплавським аж до побіди. В другій парі буде боровся Владек Збишко проти Джек Пітерс. Се буде одинокий виступ Залізняка в Нюарку. Приходіть всі. Початок в год. 8. вечером. 247-50

З КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

На Народний Дім в селі Карові, повіт Рава Руська.

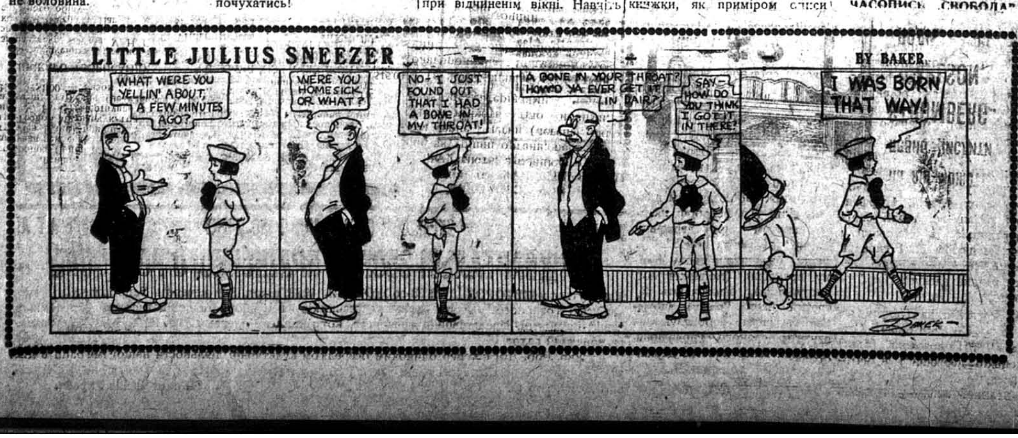
Вже четвертий рік добігає від часу, коли ми заложили комітет з осідком в Джерзі тів, котрі просять нас помогти нашим краянам в Карові збудувати Народний Дім „Просвіти". Та показалося, що наш голос не дійшов до серця многих. Є багато наших людей, котрим серце закаменіло. Вони не чують голосу своїх братів, котрі просять нас помочи їм в переведенню сеї так гарної цїли як будова дому „Просвіти". А чи ми не повинні всі як один причинитися до побіди і довершення такого великого діла?

В кого є українське серце, хто бажає дати поміч своїм братам, хто почуває себе Українцем і бажає волі свому братови, той нехай не відкладає, але отворить свое серце, хай піде на почту ще нині і пішле свою жертву на низше подану адресу.

А ми сейчас усі жертви ласкаво приймемо і вишлемо до комітету села Карова, а імена всіх жертводавців оголосимо в часописах. Таксамо, як оголошуємо тих, що до своі жертви по нинішний день зложили. А свої жертви зложили слідуючі: С. Кот 30 долярів, В. Матвіяс 28 дол., К. Піддубчишин 26 дол., М. Баран 25 дол., Г. Дячик 25 дол., Я. Сай 25 дол., С. Сайчук 23 дол., К. Стельмах 21 дол., П. Пігура 21 дол., Р. Струж 20 дол., І. Козак 20 дол., А. Течух 15 дол., С. Левчук 15 дол., Андрей Сайчук 14.50 дол., М. Баран 13 дол., Ю. Ментух 12 дол., С. Федейко 10.75 дол., М. Пігура 10 дол., М. Вусик 10 дол., Я. Вусик 10 дол., Т. Сайчук 10 дол., Л. Панас (стар.) 10 дол., Я. Василюк 10 дол., Матрона Козак 10 дол., А. Барбара 10 дол., А. Лютий 9 дол., Д. Ванько 9 дол., Е. Баран 8 дол., Я. Осміловський 7 дол., С. Василюк 7 дол., М. Мазур 6 дол., С. Левуш 6 дол., Л. Дума 6 дол., С. Грица 6 дол., Юлія Ванько 6 дол., М. Левуш 5 дол., Юлія Пігура 5 дол., Танька Ванько 5 дол., І. Томсак 5 дол., О. Багрій 5 дол., А. Мазур 4 дол., М. Ментух 3 дол., Л. Кунц 3 дол., Л. Панас (молод.) 2 дол., С. Мисак 2 дол., А. Бусько 2 дол., П. Журавецький 1 дол., К. Гайдук 1 дол., Д. Антонік 1 дол., І. Підгорецький 1 дол., Л. Жалко 1 дол., М. Косоноцький 1 дол., І. Миц 1 дол., Катерина Корнило 1 дол.; дрібними датками 14.75 дол.; з виграваки 8.40 дол.

Отже подивітся, дорогі Родимці, а побачите, що є многі, що нічого не дали. Придивіться тому списові і уважайте, щоби кождого імя було записане золотими буквами в пропамятній книзі. Зложилими більше, доложім меньше, щоб видніла напись, що той Дім побудований жертвами американських земляків з села Карова.

Кирило Піддубчишин, голова; **Михайло Баран**, секретар; **Стефан Кот**, касієр, **310 Van Winkle Ave, Jersey City, N. J.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.